ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

ഓം നമോ ഭഗവതേ വാസുദേവായ

മഹർഷി വേദവ്യാസപ്രണീതം ശ്രീമദ്ഭാഗവതമഹാപുരാണം

॥ ദശമസ്കന്ധേ ഏകോനത്രിംശോഽധ്യായഃ ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

ശ്രീ രംഗരാമാനുജ മഹാദേശികൻ

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

ഓം നമോ ഭഗവതേ വാസുദേവായ

ശ്രീമദ്ഭാഗവതമഹാപുരാണം

॥ ദശമസ്കന്ധേ ഏകോനത്രിംശോഽധ്യായഃ ॥

ശ്രീശുക ഉവാച
ഭഗവാനപി താ രാത്രീഃ ശരദോത്ഫുൽലമൽലികാഃ।
വീക്ഷ്യ രന്തും മനശ്ചക്രേ യോഗമായാമുപാശ്രിതഃ ॥ **1** ॥

തദോഡുരാജഃ ककुഭഃ കരൈർമുഖം
പ്രാച്യാ വിലിമ്പന്നരുണേന ശന്തമൈഃ।
സ ചർഷണീനാമുദഗാച്ഛുചോ മൃജൻ
പ്രിയഃ പ്രിയായാ ഇവ ദീർഘദർശനഃ ॥ **2** ॥

ദൃഷ്ട്വാ കുമുദ്വന്തമഖണ്ഡമണ്ഡലം
രമാനനാഭം നവകുങ്കുമാരുണം।
വനം ച തത്കോമലഗോഭിരഞ്ജിതം
ജഗൗ കലം വാമദൃശാം മനോഹരം ॥ **3** ॥

നിശമ്യ ഗീതം തദനംഗവർധനം
വ്രജസ്ത്രിയഃ കൃഷ്ണഗൃഹീതമാനസാഃ।
ആജഗ്മുരന്യോന്യമലക്ഷിതോദ്യമാഃ
സ യത്ര കാന്തോ ജവലോലകുണ്ഡലാഃ ॥ **4** ॥

ദുഹന്ത്യോഽഭിയയുഃ കാശ്ചിദ് ദോഹം ഹിത്വാ സമുത്സുകാഃ।
പയോഽധിശ്രിത്യ സംയാവമനുദ്വാസ്യാപരാ യയുഃ ॥ **5** ॥

പരിവേഷയന്ത്യസ്തദ്ധിത്വാ പായയന്ത്യഃ ശിശൂൻ പയഃ।
ശുശ്രൂഷന്ത്യഃ പതീൻ കാശ്ചിദശ്നന്ത്യോഽപാസ്യ ഭോജനം ॥ **6** ॥

ലിമ്പന്ത്യഃ പ്രമൃജന്ത്യോഽൻയാ അഞ്ജന്ത്യഃ കാശ്ച ലോചനേ।
വ്യത്യസ്തവസ്ത്രാഭരണാഃ കാശ്ചിത് കൃഷ്ണാന്തികം യയുഃ ॥ **7** ॥

താ വാർയമാണാഃ പതിഭിഃ പിതൃഭിർഭ്രാതൃബന്ധുഭിഃ।
ഗോവിന്ദാപഹൃതാത്മാനോ ന ൻയവർതന്ത മോഹിതാഃ ॥ **8** ॥

അന്തർഗൃഹഗതാഃ കാശ്ചിദ് ഗോപ്യോഽലബ്ധവിനിർഗമാഃ।
കൃഷ്ണം തദ്ഭാവനായുക്താ ദധ്യുർമീലിതലോചനാഃ ॥ **9** ॥

ദുഃസഹപ്രേഷ്ഠവിരഹതീവ്രതാപധുതാശുഭാഃ।
ധ്യാനപ്രാപ്താച്യുതാശ്ലേഷനിർവൃത്യാ ക്ഷീണമംഗലാഃ ॥ **10** ॥

തമേവ പരമാത്മാനം ജാരബുദ്ധ്യാപി സംഗതാഃ।
ജഹുർഗുണമയം ദേഹം സദ്യഃ പ്രക്ഷീണബന്ധനാഃ ॥ **11** ॥

രാജോവാച
കൃഷ്ണം വിദുഃ പരം കാന്തം ന തു ബ്രഹ്മതയാ മുനേ।
ഗുണപ്രവാഹോപരമസ്താസാം ഗുണധിയാം കഥം ॥ **12** ॥

ശ്രീശുക ഉവാച
ഉക്തം പുരസ്താദേതത്തേ ചൈദ്യഃ സിദ്ധിം യഥാ ഗതഃ।
ദ്വിഷന്നപി ഹൃഷീകേശം കിമുതാധോക്ഷജപ്രിയാഃ ॥ **13** ॥

നൃണാം നിഃശ്രേയസാർഥായ വ്യക്തിർഭഗവതോ നൃപ।
അവ്യയസ്യാപ്രമേയസ്യ നിർഗുണസ്യ ഗുണാത്മനഃ ॥ **14** ॥

കാമം ക്രോധം ഭയം സ്നേഹമൈക്യം സൗഹൃദമേവ ച।
നിത്യം ഹരൗ വിദധതോ യാന്തി തൻമയതാം ഹി തേ ॥ **15** ॥

ന ചൈവം വിസ്മയഃ കാർയോ ഭവതാ ഭഗവത്യജേ।
യോഗേശ്വരേശ്വരേ കൃഷ്ണേ യത ഏതദ് വിമുച്യതേ ॥ **16** ॥

താ ദൃഷ്ട്വാന്തികമായാതാ ഭഗവാൻ വ്രജയോഷിതഃ।
അവദദ് വദതാം ശ്രേഷ്ഠോ വാചഃ പേശൈർവിമോഹയൻ ॥ **17** ॥

ശ്രീഭഗവാനുവാച
സ്വാഗതം വോ മഹാഭാഗാഃ പ്രിയം കിം കരവാണി വഃ।
വ്രജസ്യാനാമയം കച്ചിദ് ബ്രൂതാഗമനകാരണം ॥ **18** ॥

രജൻയേഷാ ഘോരരൂപാ ഘോരസത്ത്വനിഷേവിതാ।
പ്രതിയാത വ്രജം നേഹ സ്ഥേയം സ്ത്രീഭിഃ സുമധ്യമാഃ ॥ **19** ॥

മാതരഃ പിതരഃ പുത്രാ ഭ്രാതരഃ പതയശ്ച വഃ।
വിചിൻവന്തി ഹ്യപശ്യന്തോ മാ കൃഢ്വം ബന്ധുസാധ്വസം ॥ **20** ॥

ദൃഷ്ടം വനം കുസുമിതം രാകേശകരരഞ്ജിതം।
യമുനാനിലലീലൈജത്തരുപൽലവശോഭിതം ॥ **21** ॥

തദ് യാത മാ ചിരം ഗോഷ്ഠം ശുശ്രൂഷധ്വം പതീൻ സതീഃ।
ക്രന്ദന്തി വത്സാ ബാലാശ്ച താൻ പായയത ദുഹ്യത ॥ **22** ॥

അഥവാ മദഭിസ്നേഹാദ് ഭവത്യോ യന്ത്രിതാശയാഃ।
ആഗതാ ഹ്യുപപന്നം വഃ പ്രീയന്തേ മയി ജന്തവഃ ॥ **23** ॥

ഭർതുഃ ശുശ്രൂഷണം സ്ത്രീണാം പരോ ധർമോ ഹ്യമായയാ।
തദ്ബന്ധൂനാം ച കൽയാണ്യഃ പ്രജാനാം ചാനുപോഷണം ॥ **24** ॥

ദുഃശീലോ ദുർഭഗോ വൃദ്ധോ ജഡോ രോഗ്യധനോഽപി വാ।
പതിഃ സ്ത്രീഭിർന ഹാതവ്യോ ലോകേപ്സുഭിരപാതകീ ॥ **25** ॥

അസ്വർഗ്യമയശസ്യം ച ഫൽഗു കൃച്ഛ്രം ഭയാവഹം।
ജുഗുപ്സിതം ച സർവത്ര ഔപപത്യം കുലസ്ത്രിയാഃ ॥ **26** ॥

ശ്രവണാദ് ദർശനാദ് ധ്യാനാൻമയി ഭാവോഽനുകീർതനാത്।
ന തഥാ സന്നികർഷേണ പ്രതിയാത തതോ ഗൃഹാൻ ॥ **27** ॥

ശ്രീശുക ഉവാച
ഇതി വിപ്രിയമാകർണ്യ ഗോപ്യോ ഗോവിന്ദഭാഷിതം।
വിഷണ്ണാ ഭഗ്നസങ്കൽപാശ്ചിന്താമാപുർദുരത്യയാം ॥ **28** ॥

കൃത്വാ മുഖാൻയവ ശുചഃ ശ്വസനേന ശുഷ്യദ്
ബിംബാധരാണി ചരണേന ഭുവം ലിഖന്ത്യഃ।
അസ്രൈരുപാത്തമഷിഭിഃ കുചകുങ്കുമാനി
തസ്ഥുർമൃജന്ത്യ ഉരുദുഃഖഭരാഃ സ്മ തൂഷ്ണീം ॥ **29** ॥

പ്രേഷ്ഠം പ്രിയേതരമിവ പ്രതിഭാഷമാണം
കൃഷ്ണം തദർഥവിനിവർതിതസർവകാമാഃ।
നേത്രേ വിമൃജ്യ രുദിതോപഹതേ സ്മ കിഞ്ചിത്
സംരംഭഗദ്ഗദഗിരോഽബ്രുവതാനുരക്തഃ ॥ **30** ॥

ഗോപ്യ ഊചുഃ
മൈവം വിഭോഽർഹതി ഭവാൻ ഗദിതും നൃശംസം
സന്ത്യജ്യ സർവവിഷയാംസ്തവ പാദമൂലം।
ഭക്താ ഭജസ്വ ദുരവഗ്രഹ മാ ത്യജാസ്മാൻ
ദേവോ യഥാഽഽദിപുരുഷോ ഭജതേ മുമുക്ഷൂൻ ॥ **31** ॥

യത്പത്യപത്യസുഹൃദാമനുവൃത്തിരംഗ
സ്ത്രീണാം സ്വധർമ ഇതി ധർമവിദാ ത്വയോക്തം।
അസ്ത്വേവമേതദുപദേശപദേ ത്വയീശേ
പ്രേഷ്ഠോ ഭവാംസ്തനുഭൃതാം കില ബന്ധുരാത്മാ ॥ **32** ॥

കുർവന്തി ഹി ത്വയി രതിം കുശലാഃ സ്വ ആത്മൻ
നിത്യപ്രിയേ പതിസുതാദിഭിരാർതിദൈഃ കിം।
തന്നഃ പ്രസീദ പരമേശ്വര മാ സ്മ ഛിന്ദ്യാ
ആശാം ഭൃതാം ത്വയി ചിരാദരവിന്ദനേത്ര ॥ **33** ॥

ചിത്തം സുഖേന ഭവതാപഹൃതം ഗൃഹേഷു
യന്നിർവിശത്യുത കരാവപി ഗൃഹ്യകൃത്യേ।
പാദൗ പദം ന ചലതസ്തവ പാദമൂലാദ്
യാമഃ കഥം വ്രജമഥോ കരവാമ കിം വാ ॥ **34** ॥

സിഞ്ചാംഗ നസ്ത്വദധരാമൃതപൂരകേണ
ഹാസാവലോകകലഗീതജഹൃച്ഛയാഗ്നിം।
നോ ചേദ് വയം വിരഹജാഗ്ന്യുപയുക്തദേഹാ
ധ്യാനേന യാമ പദയോഃ പദവീം സഖേ തേ ॥ **35** ॥

യർഹ്യംബുജാക്ഷ തവ പാദതലം രമായാ
ദത്തക്ഷണം ക്വചിദരൺയജനപ്രിയസ്യ।
അസ്പ്രാക്ഷ്മ തത്പ്രഭൃതി നാൻയസമക്ഷമംഗ
സ്ഥാതും ത്വയാഭിരമിതാ ബത പാരയാമഃ ॥ **36** ॥

ശ്രീർയത്പദാംബുജരജശ്ചകമേ തുലസ്യാ
ലബ്ധ്വാപി വക്ഷസി പദം കില ഭൃത്യജുഷ്ടം।
യസ്യാഃ സ്വവീക്ഷണകൃതേഽൻയസുരപ്രയാസ -
സ്തദ്വദ് വയം ച തവ പാദരജഃ പ്രപന്നാഃ ॥ **37** ॥

തന്നഃ പ്രസീദ വൃജിനാർദന തേഽംഘ്രിമൂലം
പ്രാപ്താ വിസൃജ്യ വസതീസ്ത്വദുപാസനാശാഃ।
ത്വത്സുന്ദരസ്മിതനിരീക്ഷണതീവ്രകാമ -
തപ്താത്മനാം പുരുഷഭൂഷണ ദേഹി ദാസ്യം ॥ **38** ॥

വീക്ഷ്യാലകാവൃതമുഖം തവ കുണ്ഡലശ്രീ -
ഗണ്ഡസ്ഥലാധരസുധം ഹസിതാവലോകം।
ദത്താഭയം ച ഭുജദണ്ഡയുഗം വിലോക്യ
വക്ഷഃശ്രിയൈകരമണം ച ഭവാമ ദാസ്യഃ ॥ **39** ॥

കാ സ്ത്രർയംഗ തേ കലപദായതമൂർച്ഛിതേന
സമ്മോഹിതാഽഽർയചരിതാന്ന ചലേത്ത്രിലോക്യാം।
ത്രൈലോക്യസൗഭഗമിദം ച നിരീക്ഷ്യ രൂപം
യദ് ഗോദ്വിജദ്രുമമൃഗാഃ പുലകാൻയബിഭ്രൻ ॥ **40** ॥

വ്യക്തം ഭവാൻ വ്രജഭയാർതിഹരോഽഭിജാതോ
ദേവോ യഥാഽഽദിപുരുഷഃ സുരലോകഗോപ്താ।
തന്നോ നിധേഹി കരപങ്കജമാർതബന്ധോ
തപ്തസ്തനേഷു ച ശിരസ്സു ച കിങ്കരീണാം ॥ **41** ॥

ശ്രീശുക ഉവാച
ഇതി വിക്ലവിതം താസാം ശ്രുത്വാ യോഗേശ്വരേശ്വരഃ।
പ്രഹസ്യ സദയം ഗോപീരാത്മാരാമോഽപ്യരീരമത് ॥ **42** ॥

താഭിഃ സമേതാഭിരുദാരചേഷ്ടിതഃ
പ്രിയേക്ഷണോത്ഫുൽലമുഖീഭിരച്യുതഃ।
ഉദാരഹാസദ്വിജകുന്ദദീധതി -
ർവ്യരോചതൈണാങ്ക ഇവോഡുഭിർവൃതഃ ॥ **43** ॥

ഉപഗീയമാന ഉദ്ഗായൻ വനിതാശതയൂഥപഃ।
മാലാം ബിഭ്രദ് വൈജയന്തീം വ്യചരൻമണ്ഡയൻ വനം ॥ **44** ॥

നദ്യാഃ പുലിനമാവിശ്യ ഗോപീഭിർഹിമവാലുകം।
രേമേ തത്തരലാനന്ദകുമുദാമോദവായുനാ ॥ **45** ॥

ബാഹുപ്രസാരപരിരംഭകരാലകോരു -
നീവീസ്തനാലഭനനർമനഖാഗ്രപാതൈഃ।
ക്ഷ്വേല്യാവലോകഹസിതൈർവ്രജസുന്ദരീണാ -
മുത്തംഭയൻ രതിപതിം രമയാഞ്ചകാര ॥ **46** ॥

ഏവം ഭഗവതഃ കൃഷ്ണാൽലബ്ധമാനാ മഹാത്മനഃ।
ആത്മാനം മേനിരേ സ്ത്രീണാം മാനിൻയോഽഭ്യധികം ഭുവി ॥ **47** ॥

താസാം തത് സൗഭഗമദം വീക്ഷ്യ മാനം ച കേശവഃ।
പ്രശമായ പ്രസാദായ തത്രൈവാന്തരധീയത ॥ **48** ॥

॥ ഇതി ശ്രീമദ്ഭാഗവതേ മഹാപുരാണേ പാരമഹംസ്യാം
സംഹിതായാം ദശമസ്കന്ധേ പൂർവാർധേ ഭഗവതോ
രാസക്രീഡാവർണനം നാമ ഏകോനത്രിംശോഽധ്യായഃ ॥